

Svar på skriftligt spørgsmål om att utveckla stödsystemet för krishanteringsveteraner för att trygga vården av bland annat symtomen på posttraumatiskt stressyndrom

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 452/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Heinonen /saml:

Vilka åtgärder vidtar regeringen för att utveckla krishanteringsveteranernas ställning och är regeringen beredd att ändra lagen så att även symtom på posttraumatiskt stressyndrom som observerats efter ett halvår efter händelsen eller efter att tjänstgöringen upphört kan behandlas?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Spörsmålet och de frågor som det uppmärksammar är viktiga och värda att utredas. I dagsläget är de allmänna ersättningsprinciperna och ersättningsförmåner i lagstiftningen om olycksfall i militärtjänst och vid krishantering i stort sett desamma som i lagstiftningen om olycksfall i arbetet. I ersättningsvillkoren enligt lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) har sådana förhållanden under tjänstgöringstiden beaktats som ökar risken för insjuknande och skador. Lagen innehåller en specialbestämmelse om en typ av sjukdom, psykisk chockreaktion, som kan ersättas antingen som en följd av ett olycksfall eller som en tjänstgöringsrelaterad sjukdom. Med psykisk chockreaktion avses akut stressreaktion, posttraumatiskt stressyndrom och personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse. Benämningarna på dessa sjukdomar motsvarar sjukdomsbeteckningarna enligt sjukdomsklassificeringen ICD-10. Kriterierna för ersättning baserar sig således huvudsakligen på diagnostiken av dessa sjukdomar.

I fråga om både en skada eller en sjukdom som ersätts till följd av ett olycksfall och en tjänstgöringsrelaterad sjukdom är ett medicinskt orsakssamband en nödvändig förutsättning för ersättning. Med sannolikt medicinskt orsakssamband avses att det med hänsyn till alla faktorer som inverkar på bedömningen kan anses mer sannolikt att skadan eller sjukdomen orsakats till följd av skadefallet än att orsaken skulle ha varit någon annan. För att det ska vara möjligt att bedöma orsakssambandet förutsätts att den skadade konstaterats lida av symptom som passar in på posttraumatiskt stressyndrom inom sex månader från det att händelsen inträffat eller tjänstgöringen upphört. Med konstaterande av symptom avses att en läkare efter att ha träffat patienten i samband

med ett patientbesök har antecknat fynd som visar på sådana symptom i journalhandlingarna i anslutning till fallet. Social- och hälsovårdsministeriet anser det viktigt att noga överväga lagstiftningen som helhet om man till lagarna lägger till skillnader som avviker från de tidigare i förhållande till vad de skadelidande får med stöd av andra lagar. Det krävs noggrann utredning för att i fråga om en yrkesgrupp avvika från de klassificeringskriterier som allmänt tillämpas på nationell nivå.

De som deltagit i krishanteringsuppdrag har rätt till separat ersättning för psykiskt stöd och psykisk vård under ett år från det att stödbehovet yppat sig och erhållandet av stödet förutsätter inte en tjänstgöringsrelaterad sjukdom eller en skada eller sjukdom som orsakats av ett olycksfall. Stöd och vård är inte enbart beroende av när personen har återvänt hem. Ett sannolikt orsakssamband mellan behovet av psykiskt stöd och psykisk vård och tjänstgöringen är en tillräcklig grund för ersättning. För närvarande har personer som tjänstgjort i krishanteringsuppdrag möjlighet till mentalt stöd och tjänster vid polikliniken för konsultationspsykiatri vid Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS) som ersätts av Statskontoret under ett år efter att anställningsförhållandet upphört. Om en person visar sig behöva psykisk vård i över ett år kan vården ersättas, om vårdbehovet beror på ett olycksfall eller en tjänstgöringsrelaterad sjukdom. Enligt Statskontoret omfattades 33 personer av psykiskt stöd år 2021 och kostnaderna för detta uppgick till 67 118 euro.

När det gäller krishanteringsveteraner är det viktigt att stödja deras rehabilitering i deras egen boendemiljö och på så sätt återgången till den civila. Det är meningen att man efter sex månader ska söka sig till de social- och hälsovårdstjänster som allmänt erbjuds. Vid behov har veteranen rätt till FPA:s rehabiliterande psykoterapi eller krävande medicinsk rehabilitering om kriterierna uppfylls. Därutöver erbjuder bland annat Psykporten (mielenterveystalo.fi) verktyg för psykiskt välbefinnande och det finns även hälso- och sjukvårdstjänster som erbjuder annan vägledning. Dessutom utvecklar försvarsmakten hela tiden sin verksamhet, dvs. man snabbt efter att identifiera dem som kan behöva särskild hjälp efter att ha återvänt från tjänstgöring.

När välfärdsområdenas verksamhet inleds i början av 2023 kan man genom intensivt samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet, försvarsministeriet, försvarsmakten och Statskontoret och i synnerhet med hjälp av information från delegationen för olycksfall i militärtjänst, som finns i anslutning till det sistnämnda, vidareutveckla ersättningsskyddet för personer i militära uppgifter enligt de behov som framkommer, och i samband med detta är det skäl att även utreda de tidsgränser som fastställs i lagstiftningen.

Helsingfors 22.9.2022

Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen